

Chương trình Giảng dạy Kinh tế Fulbright
Năm học 2013
Học kỳ Hè

ĐỀ CƯƠNG MÔN HỌC
Tài Chính Phát Triển

Nhóm giảng dạy

Giảng viên: Trần Thị Quế Giang
Huỳnh Thế Du
Đồng giảng viên: Đỗ Thiên Anh Tuấn

Thời khóa biểu

Thời gian học của môn Tài chính phát triển là 9 tuần (từ 01/07 đến 26/08, trong đó mỗi tuần có ba buổi lên lớp vào chiều thứ Hai, thứ Tư (từ 13h30 đến 15h00) và sáng thứ Sáu (từ 10h15 đến 11h45).

Giờ tiếp học viên

	Thứ Hai	Thứ Ba	Thứ Tư	Thứ Năm	Thứ Sáu
Trần Thị Quế Giang	15:00-16:30		15:00-16:30		
Huỳnh Thế Du		15:00-16:30		15:00-16:30	
Đỗ Thiên Anh Tuấn	15:30-17:00		15:30-17:00		

Học viên có thể hẹn gặp các thành viên của nhóm giảng viên vào những thời gian khác.

Mục tiêu của môn học

1. Tìm hiểu vai trò của hệ thống tài chính và mối quan hệ giữa phát triển tài chính và phát triển kinh tế.
2. Ứng dụng các lý thuyết kinh tế để phân tích khu vực tài chính (các công cụ, thị trường, tổ chức và cơ sở hạ tầng tài chính).
3. Phân tích vai trò của chính phủ trong phát triển hệ thống tài chính và xem xét những yêu cầu và thách thức trong việc tạo dựng một hệ thống tài chính vận hành hữu hiệu.

Mô tả môn học

Nội dung chính của môn học là nghiên cứu cách thức xây dựng được một hệ thống tài chính hoạt động hữu hiệu nhằm thúc đẩy phát triển kinh tế ở một nền kinh tế *chuyển đổi, mở, và đang phát triển* như Việt Nam. *Cách tiếp cận thể chế* được lựa chọn để trình bày các nội dung này.

Môn học bắt đầu bằng việc giới thiệu một bức tranh tổng quan về hệ thống tài chính, vai trò của tài chính đối với phát triển kinh tế, phân tích quá trình chuyển biến của hệ thống tài chính ở các nước đang phát triển, đi từ những nguy cơ tiềm tàng về thất bại của chính phủ đối với các hình thức áp chế tài chính đến tự do hóa tài chính. Chúng ta cũng sẽ thảo luận về khủng hoảng tài chính, các triệu

chúng, nguyên nhân và giải pháp khắc phục dựa vào kinh nghiệm của các cuộc khủng hoảng tài chính ở các quốc gia khác nhau.

Trong phần tiếp theo, chúng ta chuyển sang nghiên cứu các thành tố của một hệ thống tài chính và phân tích cách thức nhà nước can thiệp vào thị trường tài chính ở các nước chuyển đổi và đang phát triển. Ở đây vai trò của nhà nước trong việc tạo lập và hỗ trợ các tổ chức và thị trường tài chính được nhấn mạnh, đặc biệt trong bối cảnh của các nền kinh tế chuyển đổi. Chúng ta cũng xem xét những vấn đề cơ bản về quy tắc quản lý, giám sát thị trường bởi các tổ chức quốc tế.

Phương pháp giảng dạy

Hoạt động giảng dạy bao gồm các bài giảng và thảo luận trên lớp. Đặc biệt, để thích hợp với tính chất của môn học và của chuyên ngành chính sách công, phương pháp nghiên cứu tình huống sẽ được áp dụng một cách tích cực và có hệ thống trong suốt chương trình môn học.

Bên cạnh đó, nhóm giảng viên cũng sẽ mời giảng viên thỉnh giảng tới thuyết trình trước lớp. Mục đích của buổi thuyết trình này là để giúp học viên được tiếp xúc với những nhà làm chính sách, nhà nghiên cứu, và các giảng viên thực tiễn, từ đó có được những thông tin cập nhật về một số vấn đề thực tiễn.

Các yêu cầu và kỳ vọng đối với môn học

Học viên cần đến lớp đều đặn, tích cực tham gia các buổi thảo luận và hoàn thành tốt tất cả các yêu cầu của môn học. Các bài đọc được giao phải được hoàn thành trước khi đến lớp. Các học viên có thể được yêu cầu đưa ra những nhận xét về một tài liệu đọc đã giao hay trả lời các câu hỏi của giảng viên. Để có thêm bài đọc và tài liệu nâng cao, học viên có thể tham khảo các sách giáo khoa khác trong thư viện hay trao đổi với các thành viên trong nhóm giảng dạy.

Đánh giá việc học tập và chấm điểm

Kết quả học tập sẽ được đánh giá dựa vào các bài tập cá nhân, thảo luận trên lớp, bài báo cáo nhóm, và bài thi cuối kỳ. Việc chấm điểm môn học sẽ dựa vào các trọng số sau đây:

	Trọng số
Bài viết cá nhân	25%
Tham gia thảo luận	20%
Bài báo cáo nhóm	25%
Bài thi cuối kỳ	30%

Bài viết cá nhân

Trong khóa học sẽ có 7 bài viết cá nhân dưới dạng bài viết chính sách dựa trên các nghiên cứu tình huống (Bài viết không quá 500 chữ với cách đếm như Microsoft Word). Nội dung của từng bài viết sẽ dựa trên các câu hỏi gợi ý trong từng nghiên cứu tình huống. Khi thực hiện các bài viết cá nhân, các học viên có thể trao đổi, thảo luận với nhau. Tuy nhiên, từng học viên phải viết và nộp bài của riêng mình. Các bài làm phải được nộp bản điện tử (file word) như đã được hướng dẫn trước 8h20 sáng hoặc trước 13h20 chiều vào ngày đến hạn nộp bài. Bản in được sử dụng để thảo luận trên lớp và nộp lại cho giảng viên ngay sau buổi học.

Bài viết	Chủ đề	Ngày nộp
Bài viết 1	Tiếp cận vốn của các doanh nghiệp Việt Nam	Thứ Sáu, 05/07
Bài viết 2	Áp chế và tự do hóa tài chính ở Việt Nam	Thứ Sáu, 12/07

Bài viết 3	Khủng hoảng tài chính ở Việt Nam	Thứ Sáu, 19/07
Bài viết 4	Sở hữu chéo trong các ngân hàng thương mại Việt Nam	Thứ Sáu, 26/07
Bài viết 5	Tài chính vi mô	Thứ Tư, 31/07
Bài viết 6	Cổ phần hóa Vietcombank	Thứ Tư, 07/08
Bài viết 7	Mô hình giám sát tài chính	Thứ Hai, 12/08

Bài báo cáo nhóm

Dự kiến lớp học sẽ được chia thành các nhóm với số lượng thành viên mỗi nhóm khoảng 3 học viên. Mỗi nhóm được đề nghị chọn một chủ đề thích hợp về tài chính phát triển để thực hiện bài viết phân tích chính sách với độ dài tối đa không quá 7.000 từ (đếm trên Microsoft Word). Yêu cầu về nội dung, hình thức của bài viết theo *Hướng dẫn bài viết chính sách*. Bài viết chính sách của nhóm sẽ phải nộp lại cho ban giảng viên theo quy định. Đồng thời, các nhóm cũng được yêu cầu trình bày bài báo cáo chính sách của mình trước ban giảng viên vào tuần 8 của môn học (xem lịch cụ thể ở phần sau). Thời gian trình bày tối đa dành cho mỗi nhóm là 20 phút. Điểm bài viết chính sách của nhóm sẽ được tính dựa trên bài viết chính sách nộp cho ban giảng viên và chất lượng bài trình bày của nhóm.

Bài thi cuối kỳ

Bài thi cuối kỳ được tổ chức vào sáng thứ Hai, ngày 19 tháng 08. Mục tiêu của bài thi là nhằm đánh giá những kiến thức tổng quát mà học viên đã học trong toàn môn học. Để làm tốt bài thi cuối kỳ, học viên cần đọc và hiểu tất cả các tài liệu, bài giảng, và bài đọc đã được phát và tham dự đầy đủ các buổi học.

Tài liệu tham khảo

Các bài đọc của môn học được lựa chọn từ nhiều nguồn khác nhau cho phù hợp với nội dung từng bài giảng. Học viên có thể tham khảo các cuốn sách sau, trong đó có đề cập đến nhiều chủ đề về tài chính phát triển.

- 1) Beim, David, and Charles Calomiris (2000). *Các thị trường tài chính mới nổi*. New York: McGraw-Hill / Irwin.
- 2) CIEM và UNDP (2004). *Thị trường tài chính Việt Nam - Thực trạng, vấn đề, và giải pháp chính sách*, NXB Tài chính.
- 3) Frederic S. Mishkin (2003), *Kinh tế học tiền tệ, ngân hàng và các thị trường tài chính*, xuất bản lần thứ bảy, Harper Collins College Publishers.
- 4) P. K. Rao (2003). *Tài chính phát triển*. Springer.
- 5) Ngân hàng Thế giới (2001), *Tài chính cho tăng trưởng: Lựa chọn chính sách trong một thế giới đầy biến động*, Ngân hàng Thế giới và Oxford University Press đồng xuất bản.

TUẦN 1

Thứ Ba (02/07) Bài giảng 01: Hệ thống tài chính toàn cầu và vai trò của tài chính đối với phát triển kinh tế Q. Giang

Ngân hàng Thế giới (2001), Chương 1, “Làm cho tài chính trở nên hữu hiệu”, trang 31-44. (Bản tiếng Việt: Chương 1, trang 43-60.)

“International Institutions”, HBS case 9-796-116, February 13, 1996 & FETP cập nhật 2013

Tham khảo thêm:

Rao (2003), Chương 1: “Các thị trường tài chính, thể chế và chi phí giao dịch” và Chương 2: “Tài chính, tăng trưởng và phát triển kinh tế”.

Thứ Năm (04/07) Bài giảng 02: Tổng quan hệ thống tài chính Việt Nam A. Tuấn

Huỳnh Thế Du, Nguyễn Minh Kiều, Đỗ Thiên Anh Tuấn (2013), Hệ thống tài chính Việt Nam
Ngân hàng Nhà nước Việt Nam (2011), “Thực trạng hệ thống các tổ chức tín dụng Việt Nam.”

Thứ Sáu (05/07) Thảo luận tình huống 1: Tiếp cận vốn của các doanh nghiệp Việt Nam

H.T. Du

“Tình thế tiến thoái lưỡng nan của ông Nam”, Nghiên cứu tình huống của Trường Kennedy

Nộp bài viết thứ 1

TUẦN 2

Thứ Hai (08/07) Bài giảng 03: Từ áp chế đến tự do hoá tài chính H.T. Du

Jay K. Rosengard và Huỳnh Thế Du (2008). “Nghiên cứu so sánh cải cách khu vực ngân hàng ở Việt Nam và Trung Quốc” (Tóm lược)

McKinnon (1992), Chương 4: “Các công cụ áp chế tài chính”.

Nguyễn Xuân Thành, “Việt Nam: Con đường đi đến tự do hóa lãi suất”

Nguyễn Xuân Thành, “Tự do hóa tài chính”, bài giảng.

Tham khảo thêm:

Beim và Calomiris (2000), Chương 2: “Áp chế tài chính và Phát triển tài chính”. Đọc kỹ từ mục *Áp chế tài chính* trang 11 đến hết đoạn 2 trang 35 và tham khảo thêm các phần còn lại.

Asli Demirgüç-Kunt và Enrica Detragiache (1998). “Tự do hóa tài chính và tính dễ đổ vỡ của tài chính,” World Bank Annual Conference on Development Economics (Tóm tắt những phát hiện chính.)

Thứ Tư (10/07) Bài giảng 04: Tự do hóa tài khoản vốn Q. Giang

Ngân hàng Thế giới (2012). “Tài chính Phát triển toàn cầu: Nợ nước ngoài của các nước đang phát triển.”

J. Frankel & et al. (2007), “World Trade and Payments, an introduction”, Chapitre 15 “The Balance of payments accounts”, p. 273 - 290

Viện Quỹ Tiền tệ Quốc tế (1999), *Lập trình và chính sách tài chính*, phần 5: “Phân tích cán cân thanh toán”.

Joseph Stiglitz (2005). “Tự do hóa thị trường vốn, toàn cầu hóa, và IMF,” *Oxford Review of Economic Policy*, Vol. 20, No. 1, tr.57-71.

Thứ Sáu (12/07) Thảo luận tình huống 2: Kiểm soát lãi suất ở Việt Nam giai đoạn 2008-2012 Q. Giang

Nộp bài viết thứ 2

“Chạy đua lãi suất giai đoạn 2008-2012” Nghiên cứu tình huống của FETP

TUẦN 3

Thứ Hai (15/07) Bài giảng 05: Tổng quan các cuộc khủng hoảng A. Tuấn

Ngân hàng Thế giới (2001), Chương 2, “Ngăn ngừa và giảm thiểu khủng hoảng”, trang 103- 170 (Bản tiếng Việt)

Thứ Tư (17/07) Bài giảng 06: Lý thuyết khủng hoảng tài chính A. Tuấn

Nguyễn Xuân Thành, “Các mô hình khủng hoảng tiền tệ thế hệ thứ nhất và thứ hai”, bài giảng.

Nguyễn Xuân Thành, “Mô hình khủng hoảng tiền tệ thế hệ thứ ba”, bài giảng.

Thứ Sáu (19/07) Thảo luận tình huống 3: Khủng hoảng tài chính ở Việt Nam H.T. Du

Chương trình Châu Á tại Trường Kennedy và Chương trình Giảng dạy Kinh tế Fulbright, Phần 1 và 2, “Bài thảo luận chính sách: Cải cách cơ cấu vì mục tiêu tăng trưởng, công bằng và chủ quyền quốc gia”, tháng 1 năm 2012.

Chương trình châu Á tại Trường Kennedy và Chương trình Giảng dạy Kinh tế Fulbright, “Bài thảo luận chính sách số 4”, tháng 1 năm 2009.

Nghiên cứu tình huống “Kinh tế Việt Nam: Ứng phó với những thách thức”, Huỳnh Thế Du và Jay Rosengard

Nộp bài viết thứ 3

TUẦN 4

Thứ Hai (22/07) Bài giảng 07: Ngân hàng trung ương H.T. Du

Viện Quỹ Tiền tệ Quốc tế (1999), *Lập trình và chính sách tài chính*, phần 7: “Phân tích lĩnh vực tiền tệ”.

Vũ Thành Tự Anh (2010), “Xây dựng Ngân hàng trung ương hiện đại.”

Thứ Tư (24/07) Bài giảng 08: Ngân hàng thương mại H.T. Du

Huỳnh Thế Du (2010), “Những tín hiệu tích cực từ quy định mới về đảm bảo an toàn trong hoạt động của các ngân hàng ở Việt Nam.”

Beim và Calomiris (2000), Chương 7: “Trục trặc với các ngân hàng”.

Ngân hàng Thế giới (2001), Chương 2: “Ngăn ngừa và hạn chế đến mức tối thiểu các cuộc khủng hoảng,” trang 90-119. (Bản tiếng Việt: Chương 2, trang 123-166.)

Thứ Sáu (26/07) Thảo luận tình huống 4: Sở hữu chéo trong các ngân hàng thương mại Việt Nam

Q. Giang

“Cấu trúc sở hữu trong khu vực Ngân hàng thương mại Việt Nam”, Nghiên cứu tình huống của FETP.

Nộp bài viết thứ 4

TUẦN 5

Thứ Hai (29/07) Bài giảng 09: Các tổ chức tài chính phi ngân hàng

Q. Giang

Mishkin (2003), Chương 12: “Tài chính phi ngân hàng”, trang 287-307.

Nguyễn Xuân Thành, “Quỹ đầu tư phát triển đô thị TP.HCM”, Nghiên cứu tình huống

Thứ Tư (31/07) Thảo luận tình huống 5: Tài chính vi mô

Q. Giang

Nghiên cứu tình huống của Trường Kennedy, “Một ngân hàng thương mại cung ứng dịch vụ tài chính vi mô: Sogesol ở Haiti.”

Jonathan Morduch (1999), “Hứa hẹn Tài chính vi mô”

Karla Hoff và Joseph E. Stiglitz (1990), “Giới thiệu: Thông tin không hoàn hảo và thị trường tín dụng nông thôn – Những vấn đề rắc rối và quan điểm chính sách”, *World Bank Economic Review*.

Nộp bài viết thứ 5

Thứ Sáu (02/08) Bài giảng 10: Thị trường tiền tệ

H.T. Du

Fabozzi (2002). “Các thị trường tiền tệ.” Phiên bản 3, Nhà xuất bản Prentice Hall

TUẦN 6

Thứ Hai (05/08) Bài giảng 11: Thị trường chứng khoán

Thỉnh giảng: Ông Trịnh Hoài Giang, Phó Tổng giám đốc HSC

CIEM và UNDP (2004), *Thị trường tài chính Việt Nam: Thực trạng, vấn đề, và giải pháp chính sách*, NXB Tài chính. Chương 3 và Chương 4.

Ngân hàng Thế giới, Báo cáo Phát triển Việt Nam 2009.

Thứ tư (07/08) Thảo luận tình huống 6: Cổ phần hóa Vietcombank

H.T. Du

Nghiên cứu tình huống “Cổ phần hóa Vietcombank”, Huỳnh Thế Du và Jay Rosengard

Nộp bài viết thứ 6

Thứ Sáu (09/08) Bài giảng 12: Tái cấu trúc hệ thống tài chính Việt Nam

X. Thành

Quyết định 254/QĐ-TTg về Phê duyệt Đề án “Cơ cấu lại hệ thống các tổ chức tín dụng giai đoạn 2011-2015”.

Daniela Klingebiel (2001), Chương 13, “Công ty quản lý tài sản”.

TUẦN 7

Thứ Hai (12/08) Thảo luận tình huống 7: Lựa chọn mô hình giám sát tài chính H.T. Du

Beim và Calomiris (2000), Chương 4, “Những nền tảng pháp luật” và Chương 9, “Xây dựng các thể chế tài chính”

Huỳnh Thế Du, “Lựa chọn mô hình giám sát hệ thống tài chính cho Việt Nam”

Nộp bài viết thứ 7

Thứ Năm (15/08) Báo cáo nhóm

TUẦN 8

Thứ Hai (19/08) Thi cuối kỳ

Thứ Sáu (26/08) Nộp bài viết nhóm